

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

ויקרא

(חלק כז שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת ויקרא, איז ניסן, ה'תשפ"ה (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ויקרא ב

זה למדנו מן הפסוק? (שהביא הרמב"ם לעיל בהלכות אלו⁸) „מבחר נדריך (נדריכם)“ – וא"כ, מהו החידוש שהוסיף הרמב"ם כאן, אשר (א) נלמד מזה ש„נמנו“ הדרגות והמינים בשמנים, (ב) הוא תלוי ברצון האדם (הרוצה לזכות עצמו), (ג) והרמב"ם מביא על זה עוד ראיות: „הרי נאמר בתורה והבל גו“ ו„כל חלב לה' וגו“?

ב. בפשטות אפשר לומר, שבענין זה של „מן המובחר“ יש כמה דרגות¹⁰, וכפי ששמע דברי הרמב"ם גופא: ישנו סוג מובחר ממדרגה תחתונה שהוא בגדר הכרח בקרבן, ומה שאינו במדרגה זו הרי הוא אסור למזבח (אע"פ שאינו בעל מום).

11 ד"מ מה שכתב הרמב"ם בפרק ב' ארבעה חוליים אחרים (מי שבלובן עינו יבלת שאין בו שער, אם נגממו קרניו כו') אם נמצא אחד מהם בבהמה אין מקריבין אותה לפי שאינה מן המובחר¹² והכתוב אומר מבחר נדריך.

(7) ראה יב, יא.

(8) פ"ב ה"ח.

(9) כצ"ל לכאורה ככתוב.

(10) נוסף על הדין „מובחרין“ שכ' הרמב"ם בריש ההלכות (רפ"א), ש"ל שהוא פרט בתמימים, כמובן מזה שכללם ביחד „מצות עשה להיות כל הקרבנות תמימין ומובחרין שנאמר תמים יהי לרצון זו מ"ע" (ועד"ז הוא בריש פ"ו שם). או שהוא ענין בפ"ע – ראה לקו"ש חי"ב ע' 130 בהערות. ואכ"מ.

(11) ה"ח.

(12) אבל „הזקן . . החולה כשהוא רועד מפני חוליו וכשלוך כחו“ הרי"ז מום (ולא רק אינו מן המובחר) – רמב"ם ה"ל ביאת מקדש פ"ז הי"ב.

א. בסוף ה' איסורי מזבח, לאחר שהרמב"ם מפרט את מיני השמנים הכשרין למנורה ומסיים „אבל למנחות כולן כשירין“¹, ממשיך בהלכה בפני עצמה²:

ומאחר שכולן כשרין למנחות למה נמנו כדי לידע יפה שאין למעלה ממנו והשוה והפחות שהרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו. הרי נאמר בתורה³ והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו. והוא הדין בכל דבר שהוא לשם הא"ל הטוב שיהי' מן הנאה והטוב. אם בנה בית תפלה יהי' נאה מבית ישיבתו. האכיל רעב יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו. כסה ערום יכסה מן היפה שבכסותו. הקדיש דבר יקדיש מן היפה שבנכסיו וכן הוא אומר⁴ כל חלב לה'⁵ וגו'.

וצריך להבין: דין זה שצריך להביא „מן המובחר“ כבר כתבו הרמב"ם בתחילת הפרק⁶: „לא כל דבר שאינו פסול מביא אותו לכתחילה כו' אלא כל שיביא לקרבן יביא מן המובחר“. ודבר

(1) פ"ז ה"ח"י.

(2) ה"א.

(3) בראשית ד, ד.

(4) פרשתנו ג, טז.

(5) בשו"ע יו"ד סו"ס רמח הועתק ל' הרמב"ם (מלבד התחלתו „ומאחר . . הפחות“ „ויביא קרבנו . . והוא הדין“) אף שבשינויים (וכדמוכח מזה שבב"י לטור שם בסוף הסימן העתיק ל' הרמב"ם כצורתו) – ונתבאר בהתועדות.

(6) רפ"ז.

שאינן שם למעלה ממנו אלא יביא הבינוני. ואם הביא הכחוש יצא ידי נדרו. הנדון שם הוא נדר, ולא הזכיר הרמב"ם כלל שיש להביא יפה ושמן מצד „מבחר נדריכם“.

ובסוף הל' איסורי מזבח מחדש הרמב"ם, אשר „הרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר“ — לא רק קרבן שאינו כחוש וכעור, בינוני ואפילו למעלה מבינוני, אלא „היפה המשובח ביותר“.

וזאת למד הרמב"ם לא מ„מבחר נדריכם“, אלא ממה ש„נמנו“ מיני השמנים, והביא על זה ראי' מ„והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן“ ומ„כל חלב לה“ — ומחידוש זה דוקא למדנו „והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב שיהי' מן הנאה והטוב“ (משא"כ הדין ד„מבחר נדריכם“ הוא דין מיוחד בקרבנות).

וכן מוכח גם מהמשך לשון הרמב"ם כאן — „ומאחר שכולן כשרין למנחות למה נמנו“. דלכאורה אינו מובן: כבר כתב הרמב"ם בהלכה קודמת¹⁸, „אע"פ שכולן כשרין למנחות הראשון אין למעלה ממנו ואחריו השני כו" — וממילא מובן „למה נמנו“, שהרי כבר הביא הרמב"ם לעיל את הדין ד„מבחר נדריכם“, וא"כ יש צורך לדעת את הדרגות שבשמנים כדי שיהי' אפשר לקיים „מן המבחר“?

ומזה גופא משמע, שמצד החיוב ד„מן המבחר“ אין הכרח לדעת את

למעלה מזה ישנו סוג מובחר השולל לא רק בהמה שנמצא בה אחד מהחוליים וכיו"ב (האסורים למזבח¹³), אלא גם (ובעיקר) „שה כחוש וכעור“¹⁴ שאינו יפה וטוב כלל. וגם מה שאינו בגדר זה ד„מבחר“ — אין מביאין אותו לכתחילה. וכדברי הרמב"ם בריש פ"ז (המובא לעיל), „לא כל דבר שאינו פסול מביא אותו לכתחילה כיצד הי' חייב עולה לא יביא שה כחוש וכעור ויאמר הרי אין בו מום ועל זה נאמר¹⁵ וארור נוכל וגו' אלא כל שיביא לקרבן יביא מן המבחר“¹⁶.

[וכמובן גם מדברי הרמב"ם בהל' מעשה הקרבנות¹⁷ „מי שנדר שור או איל או כבש או עגל וכיוצא בהם לא יביא כחוש ביותר שבאותו המין כו' ואינו חייב להביא היפה השמן ביותר

13 ראה פ"ג הל' א' איסורי מזבח: נמצאו כל האיסורין למזבח הרי הן י"ד ואלו הן בעל מום ושאינו מן המבחר כו'. אלא שבפ"ב שם מסיים „ואם הקריבן יראה לי שהורצו“ ולהעיר מקרית ספר (להמבי"ט) שם ד„מבחר נדריך דכתיב למצוה הוא ולא לפסול“. ולפ"ז לכאורה לא הוי גדר אחר ממ"ש ברפ"ז שם. וראה לקמן הערה 16. ועצ"ע.

14 בגדר כחוש בקדשים — ראה ציונים לתורה (להר"י ענגל) כלל יג. צפע"ג (המלוקט) הל' איסורי מזבח רפ"ז. וש"נ. לקו"ש ח"ב שם.

15 מלאכי א, יד.

16 בקרית ספר לרמב"ם הל' שגגות פ"ב הט"ו כ' (הרמב"ם מפרש בגמ' (מנחות סד, א) נמצא כחוש בבני מעיים כלומר שנמצא טריפה בבני מעיים) ונקיט כחוש דכחושה נמי 109טוה משום הקריבהו נא לפחתך היכא דאית שמינה (וכברשיי שם ד"ה אפי' נמצאת). וברמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ב ה"י כ' הטעם דהקריבהו נא לפחתך לגבי טריפות האסורות. וראה צפע"ג המלוקט שם. בהנסמך בהערה 14.

17 פט"ז ה"ד.

18 ה"ט.

10

הדרגות¹⁹, כי דין „מן המובחר“ שולל „כחוש וכעור“ בלבד, אבל אינו מחייב להביא את המשוכה ביותר.

ולכן שואל הרמב"ם „למה נמנו“, ומבאר שהמכוון בזה הוא רק עבור „הרוצה לזכות עצמו“²⁰.

ג. ועדיין צריך ביאור:

מאחר שדין זה ברמב"ם אינו אמור בקרבנות דוקא (דלא כהדין ד„מבחר נדריכם“ שהוא דוקא בקרבנות כנ"ל) – אלא הוא דין כללי בכל דבר שיש לו

(19) אבל ראה מנחות פו, ב ברש"י כת"י ד"ה שוין למנחות. וראה הערה הבאה.

(20) וגם גבי שמנים למנחות – ראה פיה"מ להרמב"ם (משנה מנחות שם ע"א) „ור"ל שוין למנחות ואין יתרון לזה על זה אלא למי שרוצה מצוה מן המובחר“, ומפשטות המשך לשונו משמע*, דגם באותם ה„שוין למנחות“ יש „יתרון לזה על זה . . למי שרוצה מצוה מן המובחר**“ (ו„שווין“ הכוונה בכשרותם, וגם מצד הדין ד„מבחר נדריכם“). ומה שמסיים „אבל הרוצה היפה והטוב כבר ידוע מעלתן בשבחן“ – כוונתו ע"פ סדרם במשנה, שהשני שבראשון קדם לראשון שבשני (וכיו"ב בהשאר). וראה ל' רש"י ור"ג שם רע"ב. ולהעיר שבס' היד מונה אותם במספר סידורי (ולא כבמשנה) – מא' עד ט'.

ועפ"ז תומתק ההוספה בס' היד כאן בהי"א לגבי ה"ט: בה"ט איירי רק מצד הדין ד„מבחר נדריכם“ ובוה א"ט נפק"מ בהעילוי שבשמנים השווים עצמם; ועי' מוסף בהי"א, ד„הרוצה לזכות עצמו כו' ויביא . . מן היפה המשוכה ביותר“ – גם מבין השמנים השווים גופא.

(* ראה תרגום קאפא שם. ולכאורה יש שם טה"ד חסרה תיבת „אלא“.

** ראה עדי"ז הר המורי' לרמב"ם שם סקל"ד שמפרש כן לדעת התוס' (שם ע"ב ד"ה שוין למנחות) – אלא שלפירושו ראשון שבשני מובחר יותר משני שבראשון גם לגבי מנחות (כמו במנורה). ולהעיר מדא"ס שהובא בלח"מ שם.

קשר להוי', ובלשון הרמב"ם „בכל דבר שהוא לשם הא"ל הטוב“ (וכהדוגמאות שמביא בזה) – מדוע אפוא המתין הרמב"ם וכתבו רק כאן בהל' איסורי מזבח, ולא לעיל' בהל' מתנות עניים²¹ (בהתאם לדוגמא כאן גופא „האכיל רעב כו' כסה ערום כו“²²) – כשם שבשור"ע נעתק דין זה בהלכות צדקה²³; או אפילו קודם לכן – בהל' תפלה (בהתאם לדוגמא הראשונה ברמב"ם „בנה בית תפלה כו“)?

יתירה מזו: בהל' תפלה²⁴ הביא הרמב"ם כמה דינים באופן בנין בית הכנסת, כגון שקומתו צריכה להיות „גבוהה מכל חצרות העיר כו“ – וא"כ ה' מתאים להביא שם „הרוצה לזכות עצמו“ יבנה בית תפלה באופן ש„יהי נאה מבית ישיבתו“ ובהמשך לזה להביא את כל פרטי הדינים הנכללים בחיוב הכללי ד„כל חלב לה“.

גם צריך ביאור בדוגמאות שהביא הרמב"ם לענין „כל דבר שהוא לשם הא"ל הטוב שיהי' מן הנאה והטוב“ – „בנה בית תפלה כו' האכיל רעב כו' כסה ערום כו' הקדיש דבר כו“.

דלכאורה:

בגמרא איתא²⁵ שיש חיוב של „התנאה לפניו במצות“ (הנלמד מן הפסוק²⁶ „זה א"ל ונאווהו“) ושם הובאו כמה דוגמאות לדבר: „עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה

(21) בפ"ז או בפ"י.

(22) כבפ"ז ה"ז דהל' מתנ"ע.

(23) יו"ד סו"ס רמת.

(24) פ"א ה"ב.

(25) שבת קלג, ב. וש"נ.

(26) בשלח טו, ב.

(נדריכם), היינו שזהו דבר הנוגע לגוף קדושת הקרבן, ולכן אסור שתהי' בו כל פחיתות, אפילו לא (במראה) כחוש וכעור, וע"ד, בזיון קדשים"²⁹;

משא"כ הדין שבסוף הל' איסורי מזבח, "יביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר" אינו דין בחפצא דהקרבן, אלא הוא דין בגברא, כדיוק לשון הרמב"ם "הרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע כו'". ומהאי טעמא אין זה דין פרטי בקרבנות, אלא זהו דין כללי ב"כל דבר (שהגברא מקשרו) שהוא לשם הא-ל הטוב" – גם בשאר מצוות. זהו הידור במעשה הגברא³⁰, "הרוצה לזכות עצמו"³¹, שכל דבר שעושה ומביא לשם הא-ל יהי' "מן הנאה והטוב".

וי"ל שהבנה זו שולל הרמב"ם בכך שלומד דין זה ממנחות ("מאחר שכולן כשרין למנחות למה נמנו") ומביא את הראי' "הרי נאמר בתורה והבל הביא גו'" – שעיי"ז מדגיש ש"יביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר" שייך לגדר של קרבנות (מנחות), הנוגע (לא רק למעשה הגברא אלא גם) בחפצא דהקרבן.

(29) ראה ריש הל' איסורי מזבח סה"ב.

(30) להעיר (יתירה מזו) מריטב"א שבועות (טו, א ד"ה אלא גדולות) שהדין מבחר נדריכם (ושאר הדרשות בנוגע לקרבן שיהא מן המובחר) משום דאיכא מצוה לעשות מן המובחר שיהא הקרבן חשוב בעיניו וכדאמר" בעלמא התנאה לפניו במצות שלא יאה מצות בזויות עליו כו' (ועיי' לשון הרמב"ן שם). וכן משמע בשאג"א ס"ג. (31) ולכן דוקא בזה צ"ל, "נאה מבית ישיבתו". ועד"ז בהשאר שצ"ל מהיפה ביותר שיש לו. שזה נוגע רק "לזכות עצמו יכוף יצרו הרע", ולא בנוגע לגוף הקרבן כו'. ולהעיר מל' הרמב"ם בהל' ביהב"ח שם, ומפארים אותו ומייפין כפי כחן אם יכולין לטוח אותו בזהב ולהגדיל במעשיו ה"ז מצוה".

ציצית נאה ס"ת נאה כו' בדין נאה בקולמוס נאה בלבלר אומן וכורכו בשיראין נאין" – ומדוע הביא הרמב"ם כאן דוגמאות²⁷ אחרות?²⁸

11

ד. ויש לומר הביאור בזה:

בהשקפה ראשונה נראה, שתוכן החילוק בין הדין שכתב הרמב"ם בסוף הל' איסורי מזבח לדין ד"מבחר נדריכם" הנדון לעיל מיני' הוא, ש"מבחר נדריכם" הוי דין בהחפצא

(27) ענינים הנ"ל לא הובאו בס' הרמב"ם (ובכלל לא הביא הדרשה ד"זה אילי ואניהו – התנאה לפניו במצות). אבל בעין משפט נסמו לב' מקומות ברמב"ם – הל' ס"ת פ"ז ה"ד ופ"ז מהל' לולב ה"ו – וצ"ע:

בהל' ס"ת שם כתב, "כותב כתיבה מתוקנת נאה ביותר", ולכאורה אין זה מיוסד בדרשת הגמ' שם, כדמוכח מזה שלא הביא השאר (גם) בנוגע לס"ת (אבל בכס"מ שם מציין להגמ' ומעתיק גם השאר).

ובהל' לולב שם כ' הרמב"ם, מצוה מן המובחר לאגוד לולב והדס וערבה ולעשותן שלשתן אגודה אחת". ולכאורה גם זה אינו הענין ד"לולב נאה" שבגמ' שם שפשטות פירושו – שגוף הלולב עצמו יהי' נאה. אלא שגם על איגוד הלולב אי' בגמ' (סוכה יא, ב) דהמצוה היא משום שנאמר זה אילי ואניהו (מובא במ"מ והגהמ"י שם). וראה אניצקלופד' תלמודית ערך הדור מצוה (ע' רע).

(28) ולכאורה י"ל (כמ"ש באחרונים. אבל ראה שאגת ארי' ס"ג) דהרמב"ם ס"ל דאין הלכה כהאי תנא בגמ' דפי', "זה אילי ואניהו" – התנאה לפניו במצות" כ"א כאבא שאול בגמ' שם ד"ואניהו הוי דומה לו מה הוא חנון ורחום אף אתה כו'". שזה הביא הרמב"ם (הל' דעות פ"א ה"ו) – אף שלא מהכתוב ד"ואניהו" – או כדעת ר"י בן דורמסקית במכילתא בשלח שם דפי', "אעשה לפניו מקדש נאה ואין נזה אלא בית המקדש כו'". שגוי' הביא הרמב"ם הל' ביהב"ח פ"א הי"א (אף שגם שם לא הביא הכתוב דואניהו). ועצ"ע. ואכ"מ.

הוא – קדושת הקרבן גופא, דהיינו זה שהאדם מקדיש ונותן את הדבר לה'. אמנם יש בזה גם צד של קיום המצוה ידידי, שעי"ז הוא מקיים את נדרו שקיבל על עצמו להביא קרבן וכיו"ב, או שמקיים את מצותו להביא את הקרבן המסוים שבו הוא מחוייב. אבל העיקר כאן אינו קיום המצוה של הגברא, אלא בעיקר הפעולה בחפצא – הקרבת קרבן לה', נתינת הבהמה וכו' לה'. והסדר בזה הוא, שתחילה מקדיש האדם את הבהמה, ולאחרי זה מביאה לבית המקדש כו', עד להקרבתה (בשליחות בעל הקרבן³⁵) ע"ג המזבח.

ובסגנון פשוט יותר: בכל המצוות, אפילו לאחר שנעשה החפץ שבו מקיימים המצוה תשמישי מצוה וכיו"ב, נשאר הוא בבעלותו של האדם; ואילו המציאות³⁶ של נתינת דבר להשם, באופן שהקב"ה "מקבל" זאת מידו, היא בהקרבת קרבן דוקא.

ו. וזהו החילוק בין דין הידור מצוה, הנלמד בגמרא מן הפסוק "זה א"ל ואנוהו", ובין הדין ברמב"ם, "יביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר":

הדין דהידור מצוה הוא – כמו המצוה גופא – לא (כ"כ) עבור החפצא, אלא לצורך קיום המצוה של הגברא, וכלשון הגמרא, "התנאה לפניו במצות", שהמצוה שהאדם מקיים צריכה להיות

ודבר זה מודגש בראי' שמביא, הרי נאמר בתורה והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו: אין הרמב"ם מסתפק ברישא דקרא, והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן, אלא מביא גם את המשך הכתוב, ולא רק, וישע ה' גוי", אלא גם – "אל הבל ואל מנחתו". כי בזה מודגש שהבאת הקרבן, מן היפה המשובח ביותר אינה ענין השייך למעשה הגברא בלבד, אלא הדבר נוגע גם לחפצא דהקרבן; וישע ה'" – לא רק, "אל הבל" (מצד מה שקיים, "יכוף יצרו") אלא גם (וכענין בפני עצמו) "ואל³² מנחתו".

ה. ההסברה בזה:

החילוק בין קיום המצוות ובין ענין הקרבנות (בכללות) ביחס להחפצא:

קיום המצוות עיקרו מעשה של הגברא, שהגברא מקיים את ציווי ה' שעליו. אלא שהקיום נפעל ע"י החפצא. ואמנם בפעולה הנעשית בחפצא יש כמה דרגות³³: תשמישי מצוה, תשמישי קדושה – אבל כל זה אינו המכוון דמעשה האדם. ענינו של האדם הוא – קיום המצוה שלו, אלא שע"י פעולת הגברא נפעל דבר גם בחפצא (תשמישי מצוה, תשמישי קדושה וכו').

משא"כ בקרבנות³⁴, הרי גדר המצוה

32) שלכן נאמר עוה"פ ואל (ע"ד על על הפסיק הענין – מ"ק כו, א).

33) ראה מגילה כו, ב. טרשו"ע אר"ח סי' קנד. יו"ד סרפ"ב. וראה שו"ע אדה"ז סמ"ב ס"ו.

34) וי"ל שמעין זה הוא בכתובת ס"ת, שענינה הוא שמקדשו בכתבתו, ובפרט האזכרות שבו, כמובן בפשטות. ועפ"ז יומתקו דברי הרמב"ם בהל' ס"ת שם.

35) וראה קידושין כג, ב ובתוס' שם. וש"נ.

36) ולהעיר מהשקוט (מפענה צפונות פ"א ס"ה. וש"נ) אם יש בס"ת קנין עצם כמו שאר חפץ השייך לבעליו או יש בו רק קנין התואר, דהקריאה הוה דבר של הקדש ושייך לגבוה, וכל היכא דאיתא ב'י' גזא דרחמנא איתא (וע"ש). שמחלק בין ס"ת של יחיד ושל רבים).

ולכן הענין ד"ירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר", המבטא את שלימות הנתינה לה' בקרבן, אינו נוגע כ"כ לעצם הגדר ד"מוקדשים", או "מעשה הקרבנות" – שבו נכללים כל הפרטים במעשה הקרבן, ולא רק הפרט דהקרבה ע"ג המזבח – אלא להל' "(איסורי) מזבח", גמר ושלימות קדושת הקרבן, שזהו בהבאתו ע"ג המזבח⁴⁰.

ח. ובה יתבאר הטעם שהביא הרמב"ם את הדוגמאות ד"בנה בית תפלה וכו'" (שגם בהם נאמר הדין ש"יהי' מן הנאה והטוב") – ולא את הדוגמאות שבש"ס:

הנדון כאן אינו הגדר דהידור מצוה, הידור בדבר שבו מקיימים המצוה, אלא "כל דבר שהוא לשם הא"ל הטוב" – כל דבר הדומה לקרבן ע"ג המזבח, בזה שנתינתו היא "לשם הא"ל הטוב":

"בנה בית תפלה" – להקב"ה⁴¹, ועד"ז "הקדיש דבר" – הרי תוכנו הוא מה שנותנו "לשם הא"ל".

ועד"ז גם ב' הדוגמאות שבינתיים "האכיל רעב כו' כסה ערום כו'": הגאון הרוגצובי מבאר⁴² שבצדקה ישנם ב'

(40) להעיר מהק"ז במשנה מנחות פו, סע"א: כל המנחות היו בדין שיטענו שמן זית זך מה מנורה שאינה לאכילה כו' מנחות שהן לאכילה אינו דין שיטענו שמן זית זך. וברש"י כת"י שם: שהן לאכילה אכילת מזבח.

(41) משא"כ הא דבבבני ביהמ"ק "מפארין אותו ומייפין כו'" (הל' ביהב"ח שם) הוא לא רק כדי "לזכות עצמו כו'" כ"א "ה"ז מצוה" (הל' ביהב"ח שם). ואכ"מ.

(42) הובא בצפצפ"נ המלוקט ע"ס עבודה הל'

באופן של "ואנוהו", וממילא "עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה וכו'". עי"ז שהמעשה שבו מקיים את המצוה הוא נאה, אזי קיום המצוה של הגברא הוא באופן ד"התנאה לפניו" – לפני הקב"ה.

אבל בקרבנות, הרי הבאת הקרבנות "מן היפה המשובח ביותר" אינה (רק) כדי שיקויים באדם, הגברא, "התנאה לפניו", אלא אדרבה, זהו חלק ופרט מגדר הקרבן להשם, שהקרבן להשם, שענינו הקדושה וההקרבה לה' (המסירה להשם), יהי' בשלימות ובהידור יותר³⁷.

ז. וזהו הטעם שהמתין הרמב"ם והביא דין זה רק בהל' איסורי מזבח – כיון שענין זה נוגע לגדר ד"מזבח". ויתירה מזו: הדבר נוגע להלכות "איסורי) מזבח" יותר (אפילו) מלהלכות "מעשה הקרבנות":

עיקר ענינו של קרבן הוא – קרבן לה'. והגם שפעולת האדם בזה מתחילה בהקדשת הקרבן – הרי עיקר וגמר הקרבן הוא בהקרבנו ע"ג המזבח, שאז, כשנעשה לחמו של מזבח³⁸ ומתקיימת "אכילת מזבח"³⁹, נעשה הוא חלק משולחן גבוה.

(37) עפ"ז יש להוסיף ביאור בהחילוק בין דין הידור מצוה גבי מילה, דבציצין שאין מעכבין את המילה אין חזור עליהן לאחר שסילק ידו (שבת קלג, ב וברש"י שם), משא"כ כאשר שחט כחושה בשבת חייב לחזור ולשחוט את השמינה (מנחות סד, א) – ראה אנציקלופד' תלמודית שם (ע' רעה), וש"נ.

(38) ראה זבחים פג, ריש ע"ב. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ג הי"ב. וברש"י שם ע"א במשנה "המזבח מקדש – אפילו דבר פסול שעלה למזבח קדשו המזבח ליעשות לחמו כו'".

(39) זבחים יג, ב. וש"נ. ת"כ צו ז, יח.

פועל) – „לזכות עצמו“. וע"ד שמצינו כמה סוגים בריצוי הקרבן (בהתאם לכוונת האדם), כיפר ולא כיפר⁴⁸, החילוק בין ריצוי החטאת לריצוי דעולה⁴⁹, ועוד⁵⁰.

ויומתק יותר ע"פ מה דאיתא במפרשים, ובפרט ברמב"ן על התורה, בטעמי מצות קרבן:

בביאור הטעם שהקרבנות מכפרים על האדם, כתב הרמב"ן⁵¹, „שיחשוב האדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלקיו בגופו ובנפשו וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה . . דמו (דהקרבן) תחת דמו נפש תחת נפש“⁵².

ומעתה מובן, ש„יכוף יצרו הרע“ אינו דבר צדדי בענין הקרבת קרבן ע"ג מזבח, או עכ"פ פרט נוסף בענין הקרבן, אלא זהו כל גדר הקרבן – „יכוף יצרו הרע“, שבזה נפעלים הריצוי והכפרה של הקרבן.

י. עפ"ז יש לבאר הטעם לכך שהדין „יכוף יצרו . . ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר“ נלמד מהשמנים למנחות דוקא:

תוכן ענין הקרבן הוא⁵³, שיהודי

גדרים – צדקה ד„הוה גדר מצוה“, ו„צדקה בגדר כפרה“. וזוהי ההדגשה ברמב"ם „האכיל רעב . . כסה ערום“, מפני שענינים אלו שבצדקה הם „צדקה בגדר כפרה“⁴³, וכתוכן הכתוב⁴⁴ „פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית כי תראה ערום וכסיתו“, הבא בתוך דברי הנביא אודות הפעולות הנדרשות מיהודי ביום התענית⁴⁵ לתשובתו ולכפרתו (ע"ד קרבנות).

ט. הסברת השייכות דב' הענינים בדין „יביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר“ – (א) כדין ב„(איסורי) מזבח“, השייך לחפצא דהקרבן (והקרבנו ע"ג המזבח), (ב) מעשה הגברא – „הרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו כו“:

גמר ושלימות קדושת הקרבן לה', דהיינו בעת הקרבנו ע"ג המזבח, הוא גופא הסיבה לריצוי⁴⁶ ולכפרת האדם שפועל הקרבן.

ולכן, ככל שהאדם מוסיף ב„יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר“ בנתינת הגברא להשם, כך מוסיף הדבר בשלימות הכפרה והריצוי של הגברא⁴⁷ (שהמזבח

איסורי מזבח כאן (אלא ששם מפרש דברי הרמב"ם כאן באופן הפכי).

(43) משא"כ מצד גדר מצות צדקה – „ערום . . אם היו מכירין אותו מכסין אותו לפי כבודו“ (רמב"ם הל' מתנ"ע פ"ז ה"ו), ולא הובא שם הדין (ההידור) שיכסה „מן היפה שבכסותו (דהנותן)“.

(44) ישעי' נח, ז.

(45) כנפסוקים שם לפנ"ז.

(46) להעיר מפרש"י פרשתנו ב, ב ד"ה אזכרתה.

(47) להעיר מפרש"י (ד"ה וצריכי) – יומא לד, רע"ב; ע, סע"ב.

(48) ראה זבחים ו, א ואילך.

(49) שם ז, סע"א ואילך.

(50) ראה לקו"ש ח"ב ע' 13 ואילך.

(51) פרשתנו א, ט. וראה גם של"ה מס' תענית (רי"א ב) מרקנטני.

(52) וראה לעיל ע' 6 ואילך. ובכ"מ.

(53) וכידוע הפי' ב„אדם כי יקריב – מכס קרבן להוי“ (קונטרס לימוד החסידות פי"ב. ד"ה ושאתם תשא (בסה"מ קונטרסים ח"ב) פ"ג. באתי לגני השי"ת פ"ב. ועוד. וראה לקו"ת פרשתנו ד"ה אדם כי יקריב וביאורו).

כפרת נפשו⁵⁵, כפרת ה"איסור" – אסור וקשור⁵⁶ – נמשכת ונפעלת פעולת המזבח בשלימותה, ונרצה לו לכפר עליו – לכפר לפני הוי' לעשות נחת-רוח לקונו⁵⁵, כמאמר רז"ל⁵⁷, "מזבח מזיח (גזירות רעות מעל ישראל⁵⁸) ומזין (העולם ניזון⁵⁸) מחבב (את ישראל אל אביהם⁵⁸) מכפר (עוונות)"⁵⁹,

וכאשר בטלה סיבת החורבן והגלות – עוונות (חטאינו), הרי מיד וממילא בטל המסובב, "גלינו מארצנו", ו"מיד הן נגאלין"⁶⁰ על ידי משיח צדקנו,

אשר יבנה מקדש במקומו⁶¹, ובמיוחד המזבח⁶² ש"מקומו מכוון ביותר"⁶³,

ויקבץ גדחי ישראל⁶¹, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ תבוא ה'תשמ"ה)

55) אגה"ת רפ"ב.

56) תניא פ"ז.

57) כתובות יו"ד, סע"ב.

58) פרש"י שם.

59) כפרה הבאה לאחרי (מתוך) חבוב – ונרצה.

60) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

61) רמב"ם הל' מלכים רפ"א וסופו.

62) ועיין זבחים סב, א. ואכ"מ.

63) רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ב. וראה לקו"ש

ח"ח ע' 362 בהערה. חכ"ד ע' 652 בהערה. ח"ל ע' 70-71.

נותן את עצמו להקב"ה (ע"י שכופה יצרו הרע וכו'); אמנם, אימתי נעשה הדבר באמיתיות ובשלימות? כאשר נתנתו היא כליל לה', ללא שום חשבונות, ודוקא אז הרי זה מרצה ומכפר כפרה שלימה וגמורה.

וזהו גם הטעם שהדבר נלמד משמנים למנחות דוקא, ע"ד מאמר רז"ל⁵⁴ בטעם מה שהלשון "ונפש כי תקריב" נאמרה בקרבן מנחה דוקא – "אמר הקב"ה מי דרכו להביא מנחה עני מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני": דוקא בקרבן מנחה, שבו אין האדם מביא שור שמן וגדול, כי אם קרבן של דלי דלות, מודגש יותר ש"הקריב נפשו לפני", מפני שהבאת קרבן זה היא ללא ההרגש ש"הוא" מקריב קרבן בהידור ובשלימות, להיותו איש נכבד ורם-מעלה;

מה שמורגש אצלו הוא – שברון לב אמיתי, כפיית היצר ועד לזביחת היצר, ולכן הרי זה "כאילו הקריב נפשו".

יא. וע"י אופן זה של הקרבה, שכופה "יצרו הרע" . . ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר, נעשה הטיסו וגמר ד"הלכות (איסורי) מזבח", שלאחרי התחלת הפעולות דהמזבח –

54) מנחות קד, ב. הובא בפרש"י פרשתנו ב, א.

